Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta (HE 173/2025 vp)

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi ja toteaa asiasta seuraavaa:

Sutta koskevasta ongelmatilanteesta yleisesti

Suomen susikanta on vahvistunut vuosi vuodelta: kanta on kolminkertaistunut – ja Länsi-Suomessa jopa viisinkertaistunut – kymmenessä vuodessa. Susien ihmisarkuus on vähentynyt rajusti ja pihakäyntien määrä on kasvanut merkittävästi. Kotieläintuotantoon liittyvien vahinkojen määrä on lisääntynyt, vaikka ennakkosuojausta, kuten petoaitojen määrää, on lisätty jatkuvasti. Ennakkosuojauksen teho laskee jatkuvasti. Tapahtuneet koiravahingot ja koiravahinkojen susiriski puolestaan vaikeuttavat koirametsästykseen perustuvaa hirvieläinten kannanhallintaa. On yksiselitteisen selvää, että sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden ja sietokyvyn raja on ylitetty.

Hallitsematon susitilanne aiheuttaa kohtuutonta painetta maatalousyrittäjille. Moni on lopettanut tai harkitsee lopettavansa tuotannon jatkuvasti kasvavan susiriskin vuoksi. Moninkertaistunut susikanta on erityisen vaikea asia lammastaloudelle. Vaikka petoaitoja on rakennettu huomattava määrä, vuonna 2024 valtion varoin korvattuja vahinkotapauksia oli ennätykselliset 90 kappaletta. Näissä tilanteissa susi tappoi yhteensä 406 lammasta. Vahinkoja korvattiin 111 000 euroa. Vuonna 2025 syntyy jälleen uusi vahinkoennätys. Marraskuun lopussa on kirjattu jo 104 lammasvahinkotapausta.

Euromääräisiä vahinkoja vielä huomattavasti suurempi asia on vahinkojen välttämiseksi tehtävä lisätyö ja vahinkoriskin aiheuttama kova henkinen paine, joka on arkipäivää kaikilla lammastiloilla, jotka sijaitsevat susireviireillä. Viimeisen seitsemän vuoden aikana lampaan lihan tuotanto on supistunut noin 40 prosenttia. Susista johtuvalla kielteisellä toimintaympäristön muutoksella on kehitykseen ratkaiseva merkitys.

Hallituksen esityksestä yleisesti

Suden suojeluasema luontodirektiivissä on muuttunut niin, että direktiivi lähtökohtaisesti sallii lajin metsästyksen. MTK:n mukaan on erittäin perusteltua ja ehdottoman tarpeellista, että myös kansalliseen lainsäädäntöön tehdään viipymättä suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseksi tarvittavat muutokset. Vain metsästyksen vaikutuksesta suden ihmisarkuutta voidaan ylläpitää ja suden aiheuttamia vahinkoja hallita nykyistä paremmin. Metsästys on sopivin keino susikannan suotuisan suojelutason ja kielteisten sosioekonomisten vaikutusten hallinnan yhteensovittamiseen.

Hallituksen esityksen mukaisilla metsästyslain muutoksilla luodaan yleiset puitteet suden kannanhoidollisen metsästyksen järjestämiselle. Metsästys voitaisiin järjestää joko pyyntilupaan tai alueelliseen kiintiöön perustuen. MTK pitää erittäin kannatettavana sitä, että suden kannanhoidollinen metsästys järjestetään kiintiömetsästyksenä eikä pyyntiluvilla. Suoraan asetuksen perusteella toteutettava kiintiömetsästys on sopivin

valinta toteutustavaksi, sillä näin toimien metsästyksen käytännön toteutuminen ei esty valitusten ja täytäntöönpanokieltojen vuoksi. Tämä toimintamalli keventää kaatolupiin liittynyttä byrokratiaa, riistahallinnon työtä sekä oikeuslaitoksen kuormitusta. Tämä vähentää suoraan myös prosessiin liittyviä valtion kustannuksia. Eduskunnan on syytä hallituksen esitystä käsitellessään korostaa ja edellyttää nimenomaan kiintiömetsästystä toteutustapana.

MTK toteaa olevan selvää, että suden metsästyksellä voidaan turvata ja edistää perustuslaillista omaisuuden suojaa ja elinkeinovapautta. Näin ollen on erikoista, että hallituksen esityksen kohdassa, jossa kuvataan esityksen suhdetta perustuslakiin, ei ole mainittu näitä perusoikeuksia.

Kiintiömetsästyksen sekä yksittäisten vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien suhteesta

Hallituksen esityksessä todetaan, että jatkossa vahinko- ja turvallisuusperusteisia poikkeuslupia käytettäisiin lähinnä akuuteissa tapauksissa. MTK huomauttaa, että kiintiömetsästys ei saa sulkea pois mahdollisuutta yksittäisten vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien hakemiseen ja myöntämiseen. Yksittäisiä vahinko- ja turvallisuusperusteisiapoikkeuslupia on siis oltava saatavilla myös silloin, kun metsästysaikana toteutettava alueelliseen kiintiöön perustuva metsästys on käynnissä. Yksittäiset vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvat voivat myös kiintiömetsästyksen käynnissä ollessa olla erittäin tarpeellisia, sillä niissä voidaan sallia mm. moottorikäyttöisiä kulkuneuvoja sekä pyyntivälineitä ja -menetelmiä (esim. pimeätähtäyslaitteet) koskevia poikkeuksia. Poronhoitoalueella tämä on erityisen tarpeellista.

Yksittäisiä vahinko- ja turvallisuusperusteisia poikkeuslupia myönnettäessä tarkastellaan muun tyydyttävän ratkaisun olemassaoloa. Metsästyslaissa on syytä nimenomaisesti säätää, miten muuta tyydyttävää ratkaisua on tulkittava: muuna tyydyttävänä ratkaisuna ei tule pitää sitä, että käynnissä on alueelliseen kiintiöön perustuva metsästys. Vastaavalla tavalla muun tyydyttävän ratkaisun arviointia on rajattu metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 momentissa, jonka mukaan muuna tyydyttävänä ratkaisuna ei pidetä karhua, sutta, ilvestä ja ahmaa koskevan poikkeusluvan kohdalla yksilön tai yksilöiden loukuttamista tai nukuttamista ja siirtämistä toisaalle.

Ylipäätään MTK pitää erittäin tärkeänä, että poikkeuslupien hakeminen, käsittely ja myöntäminen sekä myös käytännön toimeenpano sujuvat viipymättä ja ongelmitta.

Lakia alemman asteisen sääntelyn merkityksestä ja sisällöstä

Moni ratkaisevan tärkeä asia jää lain sijaan asetustasoisessa sääntelyssä määriteltäväksi. Tätä kirjallista asiantuntijalausuntoa tehtäessä lausuntokierroksella on kaksi valtioneuvoston asetusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen lausuntokierros alkaa myöhemmin. MTK pitää valitettavana, että kaikkia asetuksia ei voida tarkastella vielä nyt yhdessä. MTK ottaa asetuksiin kantaa tarkemmin lausuntokierroksella, mutta metsästyslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyyn liittyen MTK toteaa ainakin neljän asian olevan asetustasoisen sääntelyn osalta erittäin keskeistä: metsästysaika, kiintiömetsästyksen alueet, kiintiömetsästyksellä poistettavien susien määrä ja kiintiömetsästyksen kohdentaminen laumoihin ja yksilöihin.

Maa- ja metsätalousministeri on julkisuudessa ilmoittanut, että suden kannanhoidollisen metsästyksen on tarkoitus alkaa kiintiömetsästyksenä 1.1.2026. Lausuntokierroksella olevan valtioneuvoston asetuksen mukaan metsästysajaksi määriteltäisiin 1.12.–10.2. Nyt ensimmäisellä kiintiömetsästyksen toteutuskerralla MTK kannattaa metsästyksen aloittamista heti vuoden alussa. Järjestö painottaa kuitenkin, että jatkossa suden metsästysajan tulee alkaa kunakin metsästysvuonna mahdollisimman aikaisin ja olla mahdollisimman pitkä. Joulukuun alku on MTK:n mielestä liian myöhäinen metsästysajan alkamisajankohta, sillä jo alkusyksystä alkava suden metsästysaika parantaisi vahinkojen ennaltaehkäisyä. Ainakin kotieläinten, laitumien ja eläinsuojien lähialueilla kiintiömetsästys on voitava aloittaa viimeistään elokuun alussa, vaikka varsinainen metsästysaika olisi myöhemmin syksyllä. Vastaavanlainen käytäntö on jo esimerkiksi peltohirvillä ja pelloilla ruokailevilla merihanhilla. Lisäksi hallituksen esityksen ulkomaiden lainsäädäntöä koskevasta kohdasta ilmenee,

että esimerkiksi Latviassa metsästys alkaa heinäkuussa ja Liettuassa lokakuussa jatkuen molemmissa maaliskuun loppuun saakka.

Suomen riistakeskus tiedotti marraskuussa esittävänsä suden kiintiömetsästyksen sallimista 16 alueella. Lisäksi Suomen riistakeskus kertoi esittävänsä yhteensä 100 suden kiintiötä. MTK korostaa, että suden kiintiömetsästys tulee järjestää mahdollisimman laajalla alueella eri puolilla Suomea. Vaikka Suomen susikanta on painottunut Lounais-Suomeen, ihmisarkuuden lisäämiseksi metsästyspainetta on syytä kohdentaa eri puolille Suomea. Lisäksi MTK katsoo, että saaliiksi saatujen koirasusien ei tule kuluttaa kiintiötä. Käytännössä tämä vaatii sitä, että Luonnonvarakeskus analysoi saaliiksi saatujen susien DNA-näytteet erittäin ripeästi, jotta metsästysaika ei ehdi loppua ennen tiedon saamista, vaan koirasudeksi osoittautuneen yksilön korvaamiseksi ehditään vielä kaataa oikea susi.

Suomen riistakeskus on tiedottanut esittävänsä laumakohtaista kiintiömetsästystä. MTK painottaa, että suden kiintiömetsästystä on voitava toteuttaa laumapoistojen lisäksi myös yksittäisiä susia poistamalla. Tämä on välttämätöntä susikannan ihmisarkuuden vahvistamiseksi mahdollisimman laajalla alueella. Susien ihmisarkuudella on suuri merkitys ihmisten turvallisuuden lisäksi kotieläinvahinkojen vähentämisessä ja ennakkosuojauksen tehon varmistamisessa. Jos metsästysaika alkaisi vuosittain elokuun alussa, yksittäisten nuorten yksilöiden erottaminen laumasta olisi mahdollista, mikä helpottaisi yksittäisten yksilöiden valintaa ja alentaisi merkittävästi alfayksilöiden riskiä joutua saaliiksi. Näin toimien myös yksittäisen susien poistamisen vaikutukset susikantaan olisivat ennakoitavissa ja hallittavissa.

<u>Säännöskohtaiset kommentit</u>

10 § Pyyntilupa ja alueellinen kiintiö

Pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla saaliiksi saadusta sudesta velvoitettaisiin lähettämään DNA-näytteet Luonnonvarakeskukselle. MTK pitää DNA-näytteitä tarpeellisena ja merkityksellisenä susikannan seurannan, suotuisan suojelutason viitearvon ja vuosittaisten kanta-arvioiden kannalta.

30 § Metsästyksen johtaja

MTK kannattaa sitä, että pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla suoritettavaan suden metsästykseen olisi nimettävä metsästyksenjohtaja ja tarvittava määrä varajohtajia.

37 § Riistaeläinlajin rauhoittaminen

MTK pitää erittäin kannatettavana sitä, että suden ympärivuotisesta rauhoituksesta luovuttaisiin. Suden rauhoitusajasta säädettäisiin metsästysasetuksella. Rauhoitusajan ulkopuolinen aika olisi suden metsästysaikaa. MTK on edellä asetuksia käsittelevässä kohdassa tuonut esiin oman näkemyksensä metsästysajasta.

41 § Poikkeusluvat
41 a § Edellytykset eräiden riistaeläinlajien poikkeusluvalle

MTK:lla ei ole ehdotettuihin muutoksiin huomautettavaa lukuun ottamatta sitä, mitä se on edellä lausunut siitä, että kiintiömetsästys ei saa sulkea pois mahdollisuutta yksittäisten vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien hakemiseen ja myöntämiseen, ja mitä se on jäljempänä lausunut siitä, että esimerkiksi karhun kannanhoidollinen metsästys tulee järjestää kiintiömetsästyksenä myös poronhoitoalueen ulkopuolella.

<u>Muiden suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen järjestämisestä kiintiömetsästyksenä</u>

Suurpetotilanne on Suomessa kestämätön muutoinkin kuin vain suden osalta. Suomen karhu- ja ilveskannat ovat jo pitkään olleet reilusti suotuisan suojelutason yläpuolella samalla, kun kannanhoidollista metsästystä on aiemmin toteutettu suunnitelmallisesti. Tällä toimintamallilla karhun ja ilveksen ihmisarkuutta on

ylläpidetty ja vahinkojen määrä on pysynyt siedettävällä tasolla. Metsästyksen puuttuessa vahinkojen määrä on lähtenyt rajuun kasvuun. Vuonna 2025 karhut ovat aiheuttaneet 251 kotieläinvahinkoa ja 402 maatalousvahinkoa. Kasvua edellisvuodesta on noin 40 prosenttia. Ilveksen aiheuttamia kotieläinvahinkoja on vuonna 2025 tapahtunut jo 95 ja kasvu edellisvuodesta on yli 60 prosenttia. Erityisen vakava huoli on ihmisten turvallisuudesta varsinkin karhukannan kasvaessa jatkuvasti.

Suden kannanhoidollista metsästystä ollaan nyt käynnistämässä kiintiömetsästyksen muodossa. MTK pitää tarpeellisena, että suden lisäksi myös muiden suurpetojen eli karhun, ilveksen ja ahman kannanhoidollinen metsästys järjestetään jatkossa asetukseen perustuvana kiintiömetsästyksenä koko Suomessa. Kiintiömetsästys on tällä hetkellä käytössä karhulla vain poronhoitoalueella, vaikka sen käyttöönotolle myös muualla Suomessa on ilmeinen tarve. Kiintiömetsästys on MTK:n näkemyksen mukaan toimiva tapa ratkaista yksittäisiin vahinko- ja turvallisuusperusteisiin poikkeuslupiin perustuvan menettelyn haasteet, jotka liittyvät valituksiin ja täytäntöönpanokieltoihin ja jotka käytännössä vuosi toisensa jälkeen estävät tai ainakin voivat estää metsästyksen toteutumisen käytännössä.

Luontodirektiivi jättää jäsenvaltioille vapautta valita kuhunkin jäsenmaahan parhaiten soveltuva hallinnollinen toimintamalli. MTK katsoo, että kaikkien suurpetojen osalta voidaan varmistaa luontodirektiivistä johtuvien vaatimusten toteutuminen myös kiintiömetsästykseen perustuvassa toteutustavassa. Näin ollen MTK korostaa, että nyt metsästyslakia muutettaessa tulee samalla tehdä myös kaikki ne muutokset, jotka tarvitaan mahdollistamaan kannanhoidollisessa tarkoituksessa tehtävän kiintiömetsästyksen aloittaminen kaikkien suurpetojen osalta koko Suomessa.

Mikäli kuitenkin jostain syystä nyt eduskuntakäsittelyn yhteydessä ei katsottaisi olevan mahdollista luoda tarvittavia lainsäädännöllisiä puitteita myös karhun, ilveksen ja ahman kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamiselle kiintiömetsästyksenä, eduskunnan on syytä selkeästi edellyttää metsästyslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen valmistelun käynnistämistä välittömästi siten, että lakimuutosten eduskuntakäsittely on mahdollista jo keväällä 2026.

Muita huomioita aiheeseen liittyen

Maa- ja metsätalousministeriö on tiedottanut valmistelevansa susikannan hoitosuunnitelman päivityksen, johon liittyvä työ on alkanut lokakuussa. MTK on mukana suurpetoasioiden seurantaryhmässä, jonka asettamispäätöksen mukaisiin tehtäviin kuuluu muun ohella neuvoa antava keskustelu susikannan hoitosuunnitelman päivitykseen liittyen. MTK pitää hoitosuunnitelmaa erittäin tärkeänä osana kokonaisuutta ja korostaa sen merkitystä niihin ratkaisuihin, joita tulevina metsästysvuosina sudenmetsästyksen järjestämisen osalta tehdään.

Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta sekä vahinko- ja turvallisuusperusteisista poikkeusluvista huolimatta on valitettavasti odotettavissa, että vahinkoja aiheutuu. MTK muistuttaa, että nykyisin riistavahinkolain nojalla maksettavat korvaukset eivät kata todellisia menetyksiä. MTK pitää erittäin tärkeänä, että myös riistavahinkolakia uudistetaan viipymättä vahingonkärsijöiden aseman parantamiseksi.

Helsingissä 27.11.2025

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Timo Leskinen
kenttäjohtaja